

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 79249/13
Danijel KLASIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući
22. listopada 2019. godine u odboru u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,
Armen Harutyunyan,
Pauliine Koskelo, *suci*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 9. prosinca 2013.
godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na
očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Danijel Klasić, hrvatski je državljanin, rođen je
1976. godine i živi u Petrinji. Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupala
gđa N. Kovačević, odvjetnica iz Siska.

2. Vladu Republike Hrvatske („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica,
gđa. Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti
kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Dana 12. kolovoza 2008. L.S., djelatnik poštanskog ureda u Topolovcu, podnio je kaznenu prijavu Policijskoj upravi sisačko-moslavačkoj, Policijskoj postaji Sisak (dalje u tekstu: „policija u Sisku“), navodeći da je tog dana oko 10.15 sati maskiran i naoružan muškarac počinio razbojništvo u poštanskom uredu u Topolovcu.

5. Dana 30. rujna 2008. u 6.40 sati podnositelj zahtjeva uhićen je i priveden u policijsku postaju u Sisku zbog sumnje da je počinio razbojništvo. U izvješću o uhićenju navedeno je da je podnositelj zahtjeva obaviješten o razlozima za uhićenje i svojim zakonskim pravima. Zatražio je da bude prisutan njegov odvjetnik D.Š., kojeg su zvali tri puta, ali se nije javljao na telefon. Podnositelj zahtjeva potpisao je to izvješće.

2. Ispitivanje podnositelja zahtjeva od strane policije 30. rujna 2008.

(a) Verzija događaja podnositelja zahtjeva

6. Prema navodima podnositelja zahtjeva, nakon uhićenja odveden je u policijsku postaju u Sisku, gdje je bio zadržan u zaključanoj prostoriji od 7.00 sati pa skoro do podneva. Tijekom tog razdoblja četiri policajca psihički su ga uznemiravala i s njim obavila neformalni razgovor u vezi s razbojništvom. Taj je neformalni razgovor obavljen bez prisutnosti branitelja, iako je podnositelj zahtjeva više puta zatražio da njegov odvjetnik D.Š. bude prisutan te je policiji dao njegov telefonski broj.

7. Oko podneva, pristupila je braniteljica A.B., koju podnositelj zahtjeva nije odabrao. Policijski službenik tada je počeo diktirati zapisnik o ispitivanju podnositelja zahtjeva, koji je braniteljica potpisala usprkos činjenici da nije bila prisutna tijekom samog ispitivanja. Podnositelj zahtjeva također je potpisao zapisnik, a da nije znao što potpisuje, jer se bojao policije.

(b) Verzija događaja Vlade

8. Prema navodima Vlade, nakon što je podnositelj zahtjeva doveden u policijsku postaju u Sisku, obaviješten je o razlozima za uhićenje i svojim zakonskim pravima. Podnositelj zahtjeva zatražio je da se odvjetnik D.Š. obavijesti o njegovom uhićenju, nakon čega je policija tri puta pokušala kontaktirati D.Š.-a, ali on nije odgovorio na njihove pozive.

9. U međuvremenu, dok su policajci pokušavali doći do D.Š.-a, podnositelj zahtjeva zadržan je u policijskoj postaji u Sisku u otključanoj prostoriji koju policijski službenici inače redovito koriste za obavljanje svakodnevnih zadataka. U sobi su bila prisutna dva policijska službenika. Tijekom tog razdoblja podnositelj zahtjeva samovoljno je dao izjavu policijskim službenicima o okolnostima u kojima je počinjeno kazneno djelo. Nijedna činjenica koju je podnositelj zahtjeva tijekom tog razdoblja naveo policiji nije kasnije korištena u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega.

10. Budući da njegov odvjetnik nije bio dostupan, podnositelju zahtjeva je u 11.30 sati bilo dopušteno da odabere branitelja po svom izboru s liste dežurnih odvjetnika pa je zatražio da se pozove braniteljica A.B. iz Siska.

11. A.B. je pozvana te je pristupila policijskoj postaji u Sisku. Formalno ispitivanje podnositelja zahtjeva od strane policije započelo je isti dan u 11.55 sati i trajalo je do 13.15 sati. Tijekom tog razdoblja podnositelj zahtjeva dao je detaljno priznanje o tome da je počinio razbojništvo u poštanskom uredu u Topolovcu. Zapisnik su potpisali i podnositelj zahtjeva i njegova braniteljica bez ikakvih prigovora na isti.

3. Ispitivanje od strane istražnog suca i otvaranje istrage

12. Dana 30. rujna 2008. istražni sudac Županijskog suda u Sisku naložio je da podnositelj zahtjeva bude zadržan u policijskom pritvoru dvanaest sati, do 18.40 sati 1. listopada 2008. godine. Istog dana istražni sudac saslušao je dva svjedoka u predmetu.

13. Dana 1. listopada 2008. u 13.30 sati istražni sudac saslušao je podnositelja zahtjeva u prisutnosti N.K., braniteljice koju su za njega angažirali njegovi roditelji. Podnositelj zahtjeva branio se šutnjom. Istog je dana istražni sudac produžio pritvor podnositelja zahtjeva za još trideset i šest sati, počevši od 13.00 sati tog dana.

14. Dana 2. listopada 2008. u 13.00 sati, u prisutnosti njegove braniteljice N.K., podnositelja zahtjeva ponovno je saslušao istražni sudac te se podnositelj branio šutnjom. Županijski sud u Sisku tada je naložio da se protiv njega otvori istraga.

4. Postupak po optužnici

15. Dana 24. studenog 2008. Županijsko državno odvjetništvo u Sisku podiglo je optužnicu protiv podnositelja zahtjeva pred Županijskim sudom u Sisku zbog razbojništva.

16. Dana 25. studenog 2008. N.K. je obavijestila sud da joj je podnositelj zahtjeva otkazao punomoć. Dana 15. prosinca 2008. predsjednik Županijskog suda u Sisku imenovao je odvjetnicu A.B. da zastupa podnositelja zahtjeva po službenoj dužnosti.

17. Suđenje podnositelju zahtjeva započelo je 16. veljače 2009. godine. Tom je sudskom ročištu prisustvovala A.B. kao njegova braniteljica, ali je podnositelj zahtjeva na početku izjavio da više ne želi da ga ona zastupa, već je dao punomoć odvjetniku D.Š-u, koji je također prisustvovao ročištu.

18. Daljnja ročišta održana su 18. i 20. veljače 2009. godine.

19. Na četvrtom ročištu u tom predmetu, koje je održano 11. ožujka 2009. godine, odvjetnik podnositelja zahtjeva prvi je put iznio navod da podnositeljev iskaz policiji predstavlja nezakonit dokaz, jer ga je policija cijelo jutro ispitivala bez prisutnosti branitelja te je naknadno sastavila zapisnik o njegovom ispitivanju. Odvjetnik podnositelja zahtjeva zatražio je

da A.B. bude saslušana o okolnostima ispitivanja podnositelja zahtjeva od strane policije te je predložio da se njegova izjava policiji izdvoji iz spisa predmeta. Sud je odbio zahtjev za izdvajanje policijskog zapisnika, navodeći da je podnositelja zahtjeva ustvari zastupala braniteljica A.B. te da su i ona i podnositelj potpisali zapisnik bez ikakvih prigovora na isti. Protiv te je odluke bila dopuštena posebna žalba, ali podnositelj zahtjeva žalbu nije uložio.

20. Na sljedećem ročištu održanom 23. ožujka 2009. godine podnositelj zahtjeva, kojega je zastupao D.Š., dao je iskaz. Negirao je optužbe koje su mu stavljene na teret te je tvrdio da su zapisnik o njegovom ispitivanju od strane policije od 30. rujna 2009. godine sastavili sami policijski službenici, da mu ga nije pročitao i da nije znao što potpisuje. U mjerodavnom dijelu, naveo je kako slijedi:

„Nisam izjavio ono što je navedeno u zapisniku o [mojem] ispitivanju [od strane policije] od 30. rujna 2008. Taj zapisnik sastavili su policijski službenici. Kopirali su izjave drugih svjedoka, odnosno jednog djelatnika poštanskog ureda, a zatim su sve to pripisali meni, to jest, napisali su da sam ja to izjavio. Bio sam ispitivan između 7.00 sati i podneva bez odvjetnika u zaključanoj prostoriji u prisutnosti četvorice policijskih službenika. U 12.15 sati pristupila je odvjetnica, a zatim je policijski službenik izdiktirao zapisnik. Potpisao sam taj zapisnik jer nisam znao što se događa, nisam znao što potpisujem i nisam pročitao što je bilo napisano.“

21. U zapisniku s ročišta navedeno je kako slijedi:

„Na pitanje zamjenika državnog odvjetnika optuženik odgovara da je policija izmislila neke dijelove njegove ‘izjave’, odnosno da ga je policija navela da pruži odgovore koji njima odgovaraju.

Na pitanje branitelja optuženik odgovara da je njegovo ispitivanje od strane policije bilo provedeno na takav način da nije imao priliku govoriti. Stalno je negirao da je počinio predmetno kazneno djelo. Sjedio je na stolici, a četvorica policijskih službenika govorila su mu da imaju dovoljno indicija da protiv njega podignu optužnicu. On je uglavnom šutio, a oko 10.00 sati policijski su mu službenici rekli da imaju dovoljno dokaza da podignu optužnicu i protiv njegove djevojke S., nakon čega je počeo plakati i kimati glavom na sva daljnja pitanja.

Na daljnje pitanje branitelja optuženik odgovara da se boji policije jer su ga 1994. godine policijski službenici brutalno pretukli zbog tučnjave s dvojicom mladića.

Na daljnje pitanje branitelja optuženik odgovara da uopće nije bio svjestan što potpisuje, da nije pročitao zapisnik, prisutna odvjetnica nije mu objasnila što se događa, već mu je samo rekla da je ona prijateljica njegove obitelji, prijateljica njegovih bake i djeda.

...“

22. Dio zapisnika s istog ročišta koji se odnosi na završnu riječ podnositeljevog branitelja glasi kako slijedi:

„Branitelj u svojoj završnoj riječi navodi da je ... iskaz koji je optuženik dao 30. rujna 2008. godine nezakonit i ... treba se izdvojiti iz postupka. [Navodi kako slijedi]:

... ispitivanje optuženika provodilo se cijelo jutro na ‘neformalan način’ pod izgovorom da je to samo neformalan razgovor, u zaključanoj prostoriji pod psihološkim pritiskom [na optuženika]. Nakon toga provedeno je ‘propisno ispitivanje’ u skladu s

člankom 177. stavkom 5. Zakona o kaznenom postupku tako što je policijski službenik diktirao izjavu optuženika, a da optuženiku nije dopustio da slobodno govori, a zatim je od optuženika zatražio da potvrdi istinitost onoga što je on [policijski službenik] izdiktirao. [Sve to] nije se moglo prihvatiti kao zakonit dokaz.

U takvoj situaciji optuženik doista ne zna kada se s njim obavlja neformalni razgovor, a u kojem točno trenutku počinje propisno ispitivanje, koje bi [trebalo biti u skladu] s pravilima Zakona o kaznenom postupku. Takvim se načinom [ispitivanja] manipulira pravima optuženika i ograničavaju se ta prava. Prema mojem mišljenju, ovaj je sud trebao potvrditi te navode saslušavanjem policijskog službenika koji je obavio ispitivanje [optuženika], službenika koji je pisao zapisnik i bivše braniteljice. Budući da ništa od toga nije učinjeno, smatram da prava optuženika zajamčena Zakonom o kaznenom postupku i Ustavom nisu bila poštovana u toj fazi postupka.

...“

23. Istog dana Županijski sud u Sisku proglasio je podnositelja zahtjeva krivim po optužnici i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od dvadeset godina. Pri proglašenju podnositelja zahtjeva krivim, prvostupanjski se sud pozvao, *inter alia*, na izjavu koju je dao policiji 30. rujna 2008. godine. Mjerodavni dio prvostupanjske presude glasi:

„Nakon što je analizirao rezultate izvedenih dokaza, zasebno i u cjelini, ovaj sud bez sumnje zaključuje da je optuženik počinio kazneno djelo na način naveden u izreci ove presude.

Zaključak suda temelji se na izjavi optuženika danj policiji u Sisku 30. rujna 2008. godine u prisutnosti braniteljice, kada je on [optuženik] priznao počinjenje kaznenog djela o kojem je riječ, opširno i detaljno opisao način na koji je djelo počinio i objasnio zašto je to učinio.

Neosnovan je navod optuženika da su gore navedenu izjavu sastavili policijski službenici na temelju ranije uzetih izjava svjedoka jer izjava optuženika [policiji] sadržava brojne pojedinosti o načinu na koji je djelo počinjeno. Svjedoci nisu imali nikakva saznanja o tim pojedinostima i nisu dali nikakve izjave u tom pogledu ...

Neosnovani su i navodi optuženika da je zapisnik policije u Sisku o njegovom ispitivanju nezakonit dokaz jer je ispitivanje provedeno bez prisutnosti branitelja i da su sami policijski službenici sastavili zapisnik kako im je odgovaralo [i da su također u zapisnik unijeli] izjavu koju on nije dao. Iz zapisnika o ispitivanju optuženika proizlazi da je optuženik bio ispitan u prisutnosti braniteljice i da su i optuženik i braniteljica potpisali zapisnik bez prigovora na isti.“

24. Dana 17. travnja 2009. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, koji ju je odbio kao neosnovanu 27. travnja 2010. godine. Mjerodavni dio presude Vrhovnog suda glasi kako slijedi:

„Naime, u zapisniku o ispitivanju osumnjičenika od 30.09.2008. godine ... konstatirano je da je u svojstvu braniteljice osumnjičenika, pristupila odvjetnica A. B. u 11,55 sati, da je [podnositelj zahtjeva] dao suglasnost da ga ova odvjetnica brani, te da je ispitivanje dovršeno u 13,15 sati, a nakon konstatacije da osumnjičenik nema primjedbi na zapisnik i da je za cijelo vrijeme ispitivanja bila nazočna braniteljica, zapisnik o ispitivanju potpisali pored policijskog službenika i zapisničara, osumnjičenik i braniteljica.

Prema tome, iz zapisnika o ispitivanju osumnjičenika proizlazi da je ispitivanje optuženika pred redarstvenim vlastima provedeno u potpunom suglasju s odredbom čl. 177 st. 5 i čl. 225 st. 1, 2, 3 i 4 ZKP. Tu je potrebno još istaknuti, da optuženik ... ne navodi da bi prema njemu bila primijenjena sila, prijetnja ili neko drugo sredstvo [prisile] da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja, već naprosto tvrdi kako je zapisnik na osnovi izjava nekih drugih osoba i prethodnog neformalnog dugotrajnog razgovora s njim osobno u odsutnosti branitelja, diktirao policijski službenik iz svojih zabilježbi. Kada bi taj navod bio točan, onda optuženik koji ne osporava da je prilikom ispitivanja bio pri punoj svijesti i prema kome nisu primijenjena nikakva sredstva prisile, sasvim sigurno ne bi potpisao zapisnik sa svim prethodno navedenim suglasnostima. Prema tome, radi se o zakonitom dokazu, pri čemu je potrebno napomenuti, iako je u ovom slučaju irelevantno, da se presuda uglavnom ne zasniva na obrani koju je optuženik dao pred redarstvenim vlastima, već na cijelom nizu provedenih personalnih, a također i na i materijalnim dokazima.“

25. Dana 6. svibnja 2013. naknadnu ustavnu tužbu koju je podnio podnositelj zahtjeva Ustavni je sud Republike Hrvatske odbio kao neosnovanu.

B. Mjerodavno domaće pravo

26. Mjerodavnom odredbom Kaznenog zakona (Narodne novine br. 110/1997, 27/1998, 129/2000, 51/2001, 105/2004, 84/2005 i 71/2006) predviđeno je kako slijedi:

Razbojništvo Članak 218.

„1. Tko uporabom sile protiv neke osobe ili prijetnjom da će izravno napasti na njezin život ili tijelo oduzme tuđu pokretnu stvar s ciljem da je protupravno prisvoji, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

2. Ako je razbojništvo počinjeno u sastavu grupe ili zločinačke organizacije, ili ako je uporabljeno kakvo oružje ili opasno oruđe, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.“

27. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 62/2003, i 115/2006), koje su bile na snazi u mjerodavnom razdoblju, glase kako slijedi:

Članak 9.

„(1) Sudske se odluke ne mogu utemeljiti na dokazima pribavljenim na nezakonit način (nezakoniti dokazi).

(2) Nezakoniti jesu oni dokazi koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života kao i oni dokazi koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni ovim Zakonom te drugi dokazi za koje se iz njih saznalo.“

Članak 78.

„(1) Kad je u ovom Zakonu propisano da se na nekom dokazu ne može utemeljiti sudska odluka, istražni će sudac na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti riješiti o izdvajanju toga dokaza iz spisa najkasnije do završetka istrage, odnosno davanja suglasnosti istražnog suca da se optužnica može podignuti bez provođenja istrage (članak 191. stavak 2.). Protiv rješenja istražnog suca dopuštena je posebna žalba.

(2) Nakon pravomoćnosti rješenja izdvojeni se dokazi, odnosno zapisnici zatvaraju u poseban omot i čuvaju kod istražnog suca odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti se njima može služiti u postupku.

(3) Nakon završene istrage te nakon davanja suglasnosti da se optužnica može podignuti bez provođenja istrage (članak 191. stavak 2.) istražni će sudac postupiti prema odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka i što se tiče svih obavijesti koje su u skladu sa člankom 174. stavkom 4. i člankom 173. stavkom 3. ovoga Zakona državnom odvjetniku, odnosno redarstvenim vlastima dali građani, odnosno osumnjičenik koji je bio ispitan protivno odredbama članka 177. stavka 5. ovoga Zakona.“

Izvidi kaznenih djela**Članak 177.**

„(1) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, redarstvene vlasti dužne su poduzeti potrebne mjere da se pronađe počinitelj kaznenog djela, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili ne pobjegne, da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica te da prikupi sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka. ...

(2) Radi ispunjenja zadataka iz stavka 1. ovoga članka redarstvene vlasti mogu tražiti potrebne obavijesti od građana, primijeniti poligrafsko testiranje, analiziranje glasa, obaviti potreban pregled prijevoznih sredstava, osoba i prtljage, ... [i] poduzeti potrebne mjere u svezi s utvrđivanjem istovjetnosti osoba i predmeta ... O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom poduzimanja [tih zadataka], a mogu biti od interesa za kazneni postupak, sastavit će se službena zabilješka.

...

(4) U prikupljanju obavijesti redarstvene vlasti ne mogu građane ispitivati u svojstvu okrivljenika, svjedoka ili vještaka. ...

(5) U prikupljanju obavijesti redarstvene će vlasti osumnjičenika upozoriti [o njegovim ili njezinim pravima] prema odredbama članka 225. stavka 2. ovoga Zakona. Na osumnjičenikov zahtjev, redarstvene će mu vlasti omogućiti da uzme branitelja i u tu svrhu zastati s prikupljanjem obavijesti od osumnjičenika do dolaska branitelja a najkasnije do tri sata od kada je osumnjičenik izjavio da želi uzeti branitelja. ... Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, redarstvene će vlasti osumnjičeniku omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora i dostavlja nadležnim policijskim upravama ... Ako osumnjičenik ne uzme branitelja ili pozvani branitelj u tom roku ne dođe, redarstvene vlasti mogu nastaviti s prikupljanjem obavijesti od osumnjičenika ... Državni odvjetnik ima pravo biti nazočan ispitivanju. Zapisnici redarstvenih vlasti o [bilo kakvom] iskazu osumnjičenika u nazočnosti branitelja mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.“

Članak 225.

”...“

(2) Okrivljeniku će se priopćiti zašto se okrivljuje i koje su osnovne sumnje protiv njega, a upozorit će se da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na pitanja.

(3) Zatim će se okrivljenika upozoriti na pravo da uzme branitelja po svom izboru ...“

PRIGOVOR

28. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je njegova izjava policiji od 30. rujna 2008. godine ustvari pribavljena bez prisutnosti branitelja i da je kasnije korištena kao dokaz u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega.

PRAVO

29. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 6. stavak 1. i stavak 3. točku (c) Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi glase kako slijedi:

„1. ... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj.

...“

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

...“

(c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde.

...“

A. Tvrđnje stranaka*1. Vlada*

30. Vlada je tvrdila da, dok je podnositelj zahtjeva bio u policijskoj postaji, a prije dolaska njegove braniteljice, nije došlo do povrede njegovih prava zajamčenih člankom 6. Podnositelj zahtjeva svojevolumno je dao izjavu u kojoj je opisao kako je počinjeno kazneno djelo. Taj iskaz ni na koji način nije bio korišten u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega.

31. Nakon pristupanja A.B. u svojstvu njegove braniteljice, podnositelj zahtjeva ni u jednom joj se trenutku nije požalio na način na koji je policija s njim postupala prije njezinog dolaska. Prije nego što je dao izjavu, podnositelj zahtjeva još je jednom dobio upute o svojim pravima, nakon čega je slobodno

dao iskaz. Podnositelj zahtjeva punoljetna je osoba, vlasnik je malog poduzeća i otac troje djece. U trenutku ispitivanja nije bio pod utjecajem alkohola i bio je potpuno pri svijesti. Stoga je bilo teško povjerovati u njegove navode da nije znao što se događa u policijskoj postaji, što je potpisivao ili kada je započelo službeno ispitivanje.

32. Vlada je također objasnila da je iskaz u biti zabilježen tako što je službenik diktirao izjavu osumnjičenika zapisničaru, ali da takav način sastavljanja zapisnika ni na koji način ne ukazuje na to da su policijski službenici sami sastavili zapisnik koristeći informacije koje im je podnositelj možda dao prije dolaska A.B. Iz zapisnika je jasno proizlazilo da je iskaz dao sam podnositelj zahtjeva, jer policija inače ne bi mogla imati nikakva saznanja o brojnim pojedinostima koje nisu bile značajne za kazneno djelo. U svakom slučaju, i podnositelj zahtjeva i njegova odvjetnica potpisali su zapisnik.

33. Vlada je također istaknula da je već sljedeći dan i dan nakon toga podnositelj zahtjeva izveden pred istražnog suca, a u tom je trenutku podnositelja zastupala druga odvjetnica N.K., koju su angažirali njegovi roditelji. Međutim, nije prigovorio postupanju od strane policije prethodnog dana ni navodno nezakonito pribavljenom dokazu. Iako je u odluci o provođenju istrage izričito navedeno da je osnovana sumnja, među ostalim, nastala na temelju obrane podnositelja zahtjeva, on nikada nije uložio žalbu protiv te odluke niti je prigovorio da policijski zapisnik o njegovom ispitivanju predstavlja nezakonit dokaz. Podnositelj zahtjeva također nikada nije prigovorio činjenici da optužnica protiv njega sadržava upućivanje na taj isti policijski zapisnik. Sve gore navedeno pružilo bi podnositelju zahtjeva pravovremenu priliku da iznese svoje navode o tome da ga je policija nezakonito ispitivala.

34. Prema mišljenju Vlade, isticanje navodne nezakonitosti dokaza na samom kraju suđenja (odnosno, na četvrtom ročištu) i predlaganje daljnjih svjedoka ukazivalo je na to da je cilj podnositelja zahtjeva bio odgoditi zaključivanje glavne rasprave. Njegovi navodi o načinu na koji je navodno sastavljen zapisnik bili su nedosljedni. Unatoč tome, prvostupanjski sud i drugostupanjski sud ispitali su njegove navode i pružili valjana obrazloženja za odbacivanje tih navoda. Podnositelja zahtjeva zastupao je odvjetnik tijekom cijelog postupka, prvostupanjski sud saslušao je sedam svjedoka koje je podnositelj predložio te je podnositelj mogao koristiti dostupna pravna sredstva.

35. Ukratko, suđenje podnositelju zahtjeva u cjelini je bilo pošteno i uključivalo je sva postupovna jamstva, a izjava podnositelja zahtjeva policiji nije korištena kao glavna osnova za njegovu osudu.

2. Podnositelj zahtjeva

36. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da ga je policija nezakonito ispitivala ujutro 30. rujna 2008. godine. Nakon uhićenja policiji je dao ime i telefonski

broj svog odvjetnika D.Š.-a, do kojeg policija navodno nije mogla doći, dok je D.Š. tvrdio da tog dana nije imao propuštenih poziva na telefonu.

37. Nakon što policija nije uspjela doći do D.Š.-a, podnositelju zahtjeva nije pružena mogućnost odabira drugog odvjetnika; A.B. je samo pristupila policijskoj postaji u 11.55 sati i potpisala policijski zapisnik o ispitivanju podnositelja zahtjeva, koje je već bilo okončano bez prisutnosti odvjetnika. A.B. se nije savjetovala s podnositeljem zahtjeva niti ga je obavijestila o njegovim pravima.

38. Podnositelj zahtjeva također je tvrdio da su domaći sudovi odbili saslušati A.B. ili policijskog službenika kojem je dao osporenu izjavu, pogrešno tumačeći njegov zahtjev u tom pogledu kao taktiku za odlaganje postupka.

B. Ocjena suda

39. Mjerodavna opća načela utvrđena su u predmetima *Beuze protiv Belgije* [VV], br. 71409/10, stavci 119. - 50., 9. studenog 2018., i *Dvorski protiv Hrvatske* [VV], br. 25703/11, stavci 76. - 82., ECHR 2015.

40. Sud na početku napominje da je podnositelj zahtjeva osporio činjenično stanje predmeta kako ga je iznijela Vlada, tvrdeći da je njegovo ispitivanje ustvari provedeno 30. rujna 2008. godine prije pristupanja dežurne odvjetnice i da je nadležni policijski službenik kasnije samo diktirao tekst koji se trebao unijeti u policijsko izvješće. Iako je točno da u praksi, kako je objasnila Vlada, službena policijska izvješća doista diktira nadležni policijski službenik na temelju odgovora osumnjičenika na pitanja koja mu je postavila policija, Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva imao pravo prigovoriti na sadržaj tog izvješća ili prigovoriti da je bio izložen pritisku policije prije pristupanja odvjetnice. Međutim, to nije učinio, već je potpisao policijsko izvješće bez ikakvih prigovora na isto.

41. Već sljedećeg dana, kad ga je zastupala druga odvjetnica N.K., koju su angažirali njegovi roditelji, podnositelj zahtjeva izveden je pred istražnog suca, a tada je odlučio braniti se šutnjom (vidi stavak 13. ove odluke). Ni on ni njegova odvjetnica u tom trenutku nisu iznijeli nikakve prigovore na njegovu izjavu policiji od prethodnog dana. Ista se situacija ponovila i sljedećeg dana (vidi stavak 14. ove odluke).

42. Nakon što je protiv njega podignuta optužnica, dana 25. studenog 2008. podnositelj zahtjeva otkazao je punomoć koju je dao N.K., a nakon toga je nadležni sud ponovno imenovao odvjetnicu A.B. da ga zastupa po službenoj dužnosti (vidi stavak 16. ove odluke). Iz spisa predmeta ne proizlazi da je podnositelj zahtjeva iznio bilo kakve prigovore činjenici da ga ponovno zastupa ista odvjetnica A.B., koja je bila prisutna tijekom njegovog prvotnog, navodno nepropisnog, ispitivanja od strane policije.

43. Sud nadalje primjećuje da je suđenje podnositelju zahtjeva započelo 16. veljače 2009. godine (vidi stavak 17. ove odluke). Međutim, tek je na

četvrtom ročištu koje je održano 11. ožujka 2009. godine podnositelj zahtjeva otvorio pitanje navodnog nedostatka pravnog zastupanja tijekom njegovog prvog ispitivanja od strane policije (vidi stavak 19. ove odluke). Sud ne vidi nikakvo razumno opravdanje za odlaganje podnošenja tog prigovora (vidi, *mutatis mutandis*, *Kuralić protiv Hrvatske*, br. 50700/07, stavak 33., 15. listopada 2009.). Konkretno, činjenica da je podnositelj zahtjeva iskaz dao na kraju suđenja ne znači da svoj prigovor nije mogao podnijeti ranije tijekom postupka (vidi *Goran Kovačević protiv Hrvatske*, br. 34804/14, stavak 74., 12. travnja 2018.). To je posebice točno s obzirom na to da su, prije ročišta održanog 11. ožujka 2009. godine, podnositelj zahtjeva i njegov odvjetnik D.Š. prisustvovali trima ročištima tijekom kojih je raspravni sud saslušao svjedoke i ispitao druge dokaze, a da podnositelj zahtjeva ili njegov odvjetnik uopće nisu spomenuli pitanje navodne nezakonitosti policijskog izvješća o ispitivanju podnositelja zahtjeva 30. rujna 2008. godine (vidi stavak 18. ove odluke).

44. Nadalje, Sud primjećuje da su sudskom ročištu od 16. veljače 2009. godine prisustvovali i A.B. kao braniteljica podnositelja po službenoj dužnosti i D.Š., kojeg je podnositelj tada odredio kao svog novog punomoćnika. Sud ne nalazi nikakvo objašnjenje zašto podnositelj zahtjeva ili njegov novi odvjetnik nisu odmah otvorili pitanje u vezi s ispitivanjem podnositelja zahtjeva od strane policije i predložili da raspravni sud odmah kao svjedokinju sasluša A.B., koja je tada bila prisutna na sudu. Štoviše, Sud pridaje važnost činjenici da, nakon što je raspravni sud odbacio zahtjev da sasluša A.B. koji je podnositelj zahtjeva podnio mjesec dana kasnije, podnositelj nije uložio žalbu protiv te postupovne odluke, iako je raspravni sud izričito naveo da je protiv te odluke dopuštena posebna žalba. U tim okolnostima, Sud je uvjeren da je podnositelj zahtjeva imao dovoljno mogućnosti da ospori autentičnost policijskog izvješća koje je korišteno kao dokaz protiv njega i da je to i učinio. Međutim, nije iskoristio sve pravne puteve koji su mu bili na raspolaganju u tom pogledu.

45. Ukratko, iako se u načelu svaki razgovor između pritvorenog osumnjičenika za kazneno djelo i policije mora tretirati kao službeni kontakt i ne smije se okarakterizirati kao „neformalno ispitivanje“ (vidi *Titarenko protiv Ukrajine*, br. 31720/02, stavak 87., 20. rujna 2012.), Sud smatra da podnositelj zahtjeva nije dostavio vjerodostojne dokaze kojima bi pokazao da je njegovo prvotno ispitivanje od strane policije bilo provedeno drugačije nego što je utvrđeno službenim policijskim izvješćem od 30. rujna 2008. godine. Konkretno, podnositelj zahtjeva nije objasnio zašto nije odmah povukao izjavu koju je dao policiji i zašto je čekao pet mjeseci – do samog završetka kaznenog postupka koji se vodio protiv njega – da ospori način na koji je njegova prvotna izjava policiji navodno pribavljena. S druge strane, nadležni domaći sudovi ispitali su prigovor podnositelja zahtjeva u tom pogledu u dva navrata te su donijeli logične i propisno obrazložene odluke (vidi stavke 23. i 24. ove odluke).

46. Prethodna razmatranja dostatna su Sudu da zaključi da suđenje podnositelju zahtjeva nije bilo nepovratno narušeno korištenjem policijskog izvješća od 30. rujna 2008. godine kao dokaza protiv njega.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrdjuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 14. studenoga 2019.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

© 2020 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.